

9/11 detel 11/17 1900

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Focea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Focea bisericescă-politică.

Insertiuni

Un sir garmond:
o dată 14 fil., a doua ora
12 fil., a treia ora 10 fil.,
și de fiesce care publi-
cations timbru de 60 fil.

Tot ce privesce focea,
să se adreseze la «Red-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii»
in
Blaș.

Anul X.

Blaș 16 Iuniu 1900.

Numărul 24.

„Congrua“.

(Al.) În 11 a l. c. comisiunea centrală pentru congruă a ținut o ședință, în care s'a raportat despre rezultatul subcomisiunilor ei, începând de la 17 Maiu 1899 până la finea lui Maiu 1900.

Ne interesază și pe noi raportul acesta, căci și noi avem drept la întregirea venitelor preoțesci — fie aceea din fondul religionar, fie din budgetul țării.

Ne interesază și pe noi, și nu împărtașim nedumerirea „Gazetei“, care nu înțelege, ce aș face fasiunile preoților nostri „pe câtă vreme regularea congruei așa cum a fost pusă la cale presupune contopirea bisericii române unite în biserica catolică ungurească?“ Fasiunile preoților nostri s'au făcut în urma unui ordin ministerial din 1896 și nu la provocarea comitetului central; îndreptățirea la congruă asemenea nu este un favor de la acest comitet și întregirea venitelor preoțesci ni-o putem închipui chiar așa de posibilă fără acest comitet, ca și cu dînsul. Mai este dör și coróna la mijloc . . .

Nu purtăm deci témă de o contopire pe basa acestei congrue din partea autonomiei catolice nici nu ne lăpădam de ea din acest motiv, căci chiar în sinodul de astă toamnă în vreme ce am protestat împotriva autonomiei catolice,

am enunțat, că în ce privesce ameliorarea stării preoțimii contăm și așteptăm să ni-se dea și nouă competența legală. Căci dacă ameliorarea stării materiale a clerului nostru ar fi pendentă de voia „autonomiștilor“, nu credem din capul locului, că și-ar sfărma capul și cu parochiile noastre, câtă vreme provința noastră mitropolitană, în special archidieceasa, e cea mai slab dotată în totă țara.

Ne oprim deci și noi asupra raportului amintit, spre a scôte în relief, câte va date statistice interesante.

După acest raport, pentru ca toate parochiile (romano și greco-catolice) să aibă un venit anual de 800 fl., s'ar recere suma de 1,253,330 floreni. Dintre aceștia pentru archidieceasa de Alba Iulia și Făgăraș, se recer 429,236 floreni 31 cruceri, căci toate cele 707 parochii au lipsă de întregire; pentru diecesa de Lugoș se recer 87.416 fl. 74 cr. având lipsă de întregire 156 parochii din suma totală 161; pentru diecesa de Oradea-mare se recer 50.458 florini 79 cruceri, având lipsă de întregire 153 parochii din suma totală 168; pentru diecesa de Gherla se recer 240.016 floreni 26 cruceri, având lipsă de întregire 477 parochii din suma totală 499.

Ast fel stând lucrul, singur provința noastră mitropolitană — spre a avé în fie care parochie dotațiune de 800 fl. — reclamă un ajutor de peste 800.000 floreni.

Pentru ca cetitorii să-și formeze o idee mai clară despre starea materială neasemenat mai bună a episcopatelor catolice de rit latin, notăm, că diecesa Strigonului are lipsă numai de 322 floreni 393 cruceri; diecesa de Calocca de 34.407 floreni 26 cruceri; diecesa de Agria reclamă un ajutor de 85.110 floreni 92 cruceri; diecesa de Zagabria în fine, un ajutor de abia 4.290 floreni 22 cruceri.

E isbitore deosebirea acésta — atâta belșug și bunăstare de o parte, și atâta sërăcie și amar de alta!

Și e încă de parte realizarea acestei îmbunătățiri. Resteză autentificarea conscrierilor, resolvarea recurșurilor ridicate în contra autentificării. Urměză apoi aprețiarea bunurilor bisericesci cu toate greutățile ei, în cât rezultatul pozitiv abia îl vor gusta preoții din generațiunea noastră mai tinără.

Cu toate aceste gazetele unguresci țin să alarmeze lumea, de acésta mare milostenie, ce are să se facă preoțimei valache. „Bud. Hirl.“ de pildă, zice: „Din punct de vedere al statului, merită atențiune congrua preoților români din Ardeal. Aici, luând a fară pe greco-orientali, sînt aprópe 1200 de stațiuni parochiale, dintre cari numai 12 nu reclamă ajutor. În Ardeal deci, vor ajunge 800.000 floreni (sau din bunuri bisericesci, sau din vistieria statului) în mâna acelor preoți, cari, cu puține

Feuilleton.

Scrisori de pe drum.

III.

Pentru cel ce se interesază de viața generală a bisericii, petrecerea de acum în Roma e preste măsură de interesantă. Acum se ofere mai mult ca ori când de altă dată ocasiunea, de a cunoșce biserica așa cum ea s'a acclimatizat pe la deosebitele popóre ale lumii. Pentru că nu e leac de esageratiune, când să zice, că acum în anul acesta veđi reprezentate în eterna cetate toate națiunile pămîntului.

Să spun numai ce am veđut eu. Am veđut anglezii veniți în grupuri mai mici și singuratici. În prima sară am prânzit la o masă cu un grup de 16 anglezii dintre cari patru erau preoți.

Am veđut americani din statele unite, veniți mai ales câte unul; americanii adevărați nu se prea leagă unul de altul: lor le place să umble de capul lor.

Am veđut americani din Mexico, din Brasilia și din cele alalte republice ale Americii de sud. Era un peregrinaj numeros în frunte cu 12 episcopi, pe cari i-am veđut în colegiul sud-american, unde își aveau cuartirul.

Am veđut pe portugezii, cari în frunte patriarcul lor Neto din Lisboa visitați cu o pietate nelutrecută cele patru basilice.

Am veđut pe spanioli, tot cu episcopii lor în frunte.

Veđut'am pe dalmatini ér cu episcopul din Spalato în frunte.

Veđut'am pe polonii din Gnesen-Posen, pe australieni, pe germâni din mai multe provincii ale Germanii, apoi massa imensă de francezi și italieni, pe aristocrații din Austria, între cari o archiducesă, pe episcopul Steiner din Alba-regală, pe episcopul din principatul Monaco, pe monseniorele Hornstein, archiepiscopul latin de Bucuresci, pe episcopul bulgar Mladinoff, pe patriarcul greco-melchit din Ierusalim Mgr. Geraigiry, pe patriarcul cardinal din Venezia, pe archiepiscopii-cardinali din Bologna, Torino, Napoli, Milano, Reggio di Calabria. Să mai spun, că eram și eu de față reprezentând pe români?

Și veđend toate aceste nu e posibil să te subtragi de sub impresiunea grandioasă, ce ți-o face unirea armonică a atâtor popóre într'o singură credință, într'o singură societate spirituală, în biserica.

Dar dacă privești la toate popórele aceste și le consideri portul și năravurile, nu poți să nu treci și la considerațiunile mai vesele.

Să pôte zice peste tot, că a treia parte dintre peregrini sînt preoți. Asta e și forțe natural. Ei păstorii au mai virtos lipsă, ca venind să veđă pe Căpetenia păstorilor, să primescă nouă indemn la predicarea credinței și a pietății adevărate. Dar apoi să veđi varietatea porturilor la preoții din deosebitele țări, e într'u adevăr ceva ce întrece ori ce putere alcătuitoare a fantasiei. Veđi pe preoții italieni cu talar lung și pardesiú lung ca și reverenda, până la pămînt. Vin apoi preoții din Austria și Germania, cu pardesiú mai scurt de cât reverenda, dar totuși lung cel puțin ca să acopere genunchii. Anglezii pörtă pardesiú peste reverendă în forma preoților nostri militari, fără guler, crepat dinapoi. Francezii nu pörtă nimic peste reverendă, ei pörtă brü legat în nod la partea stângă, brü e cu cănacl, ér la pept pörtă un fel de bărbie-servetă tivită cu alb cum

excepțiuni, s'au dovedit de cei mai apti întru ațitarea și nutrirea mișcărilor naționale. Ori de unde vor primi aceștia congrua, trebuie să se țină evidentă îndoita, ca ameliorarea stării materiale, să nu favorizeze scopurilor revoluționare naționale, ci statului magiar."

Foia unгурescă are dreptate. „Statul magiar“ iese tot mai mult la ivelă și pe acest teren.

E pôte just așa.

Acel ce te plătesce, are dór dreptul de a-ți cere anumite servitii pentru plata, ce ți-o oferă. Și nu va fi nimeni așa de naiv, în cât să-și închipuiescă o salarisare a preoțimeii noastre din partea statului, fără ca acesta să nu-și reserve anumite amestece hotărîtore.

Ar fi bine dacă vom avé a face pe viitor numai cu autonomia catolică, ér nu și cu tendințele de omnipotență ale oblăduirii lumesci. Căci în cazul din urmă multne temem, că va veni vremea, când cei cu durere de nēm și de biserică vor regreta din adêncul inimii situația fericită a înaintașilor în viaa Domnului, cari erau sêraci și necăjiți, dar neatîrnători de caprițiile celor de la puterea lumescă, servind cu inimă liniștită la altarul neprihănit. Mult ne temem, că ne vom convinge o dată despre atotputernicia *statificării*.

Și va veni o vreme — să nu dea Dumnezeu să vie — când și „Gazeta“ va avé ocaziune să se convingă, că temuta „autonomie catolică „ne-a fost un dușman mult mai inofensiv, ca „statul magiar“ însuși . . .

„Jos cu crucea!“ — Ministrul Wlassics a răspuns în sfârșit la interpelarea abatelui Molnár, în afacerea crucei doborâte în repetite rânduri de pe emblemele de la universitate. Răspunsul ministrului e semnificativ și denotă în de ajuns lipsa de convingere religioasă a ministrului, care ar voi să-l împace și pe creștinii insultați și pe insultătorul necunoscut. Mai întâiu a zis, că a dispus strictă cercetare, dar că acesta nu s'a finalizat încă. Admite și el, că faptul a fost o miserabilitate, a cărei pedepsire guvernul o va face cu toate mijlocele, ce-l sta în îndemână. Nu aprobă, ba înfieră chiar împrejurarea, că din afacerea acesta s'a făcut capital politic și face responsabil pe interpelator pentru răspândirea conceptului primejdios, că mutilarea emblemei ar sta în nex causal cu despoierea universității de caracterul catolic. Wlassics trage la îndoială, că atentatul ar fi fost comis de vre un universitar, și zise, că nu pôte regreta în de ajuns, că se infiltrează prin vorbiri, ca ale lui Molnár spiritul intoleranței religioase în inima tinerimii magiare. Face apel, ca cel puțin pe viitor tinerimea să fie scutită de acest spirit și mai bine să nисуесcă cu toții a pune tinerimea în serviciul „societății naționale magiare unitare“.

I. Molnár n'a voit să rămână dator cu răspunsul. El protestă contra acusei, că în vorbirea lui ar fi dat curs liber patimelor. Nu și-a ridicat cuvîntul numai pentru mutilarea emblemelor, ci și pentru insultarea crucilor. Acele cruci n'au putut sbura de sine de la locul lor, ér în faptul, că ele au fost date jos vede aparițiunea acelu spirit al epocii, care întunecă Ungaria; acest spirit este criminalul principal; este spiritul, care a șters de pe banii țării simbolul religiunii; a scos crucile din școle; a despoiat universitatea de caracterul catolic; propagă de pe catedre principii, de pe cari sufletul se infioră și tinde a isgoni tot, ce amintesece despre Dumnezeu și mai mari. Spiritul

acesta nu pôte produce alt fel de fructe, de cât mutilare de embleme, atentate contra crucei. — În fine declară, că iea la cunoștință răspunsul ministrului, dar îl rógă să reintroducă la universitate acel spirit, care a făcut din națiunea maghiară un *stat*, și fără de care nu va exista mult.

Procesele în afacerea lancu. Se pare, că guvernul Széll e încă tot nehotărît, cum are să facă împăcarea cu Românii: cu sila, sau pe cale pacifică. Nedumerirea acesta o dovedește fasa nouă în care a intrat procesul tinerilor, cari au dus coróna pe mormîntul de la Tebea. Judecații de tribunalul din Deva, tinerii au făcut apel contra sentinții și forul superior a dispus o nouă pertractare pe ziua de 26 Iunie și se va vedé dacă e o crimă a depune o corónă pe un mormînt, și dacă e păcat a te ruga pentru cei morți.

Reforma administrativă. Una dintre problemele cele mai mari, ce și-a luat actualui guvern, e și reforma administrativă. La timpul seú s'a vorbit așa de mult despre acesta, ca de un lucru menit, să întărească și mai mult dorita idee de stat magiar, slăbind și zădărniciind în același timp ori ce pornire a naționalităților.

Începutul acestei reforme s'a făcut prin prezentarea proiectului despre cursurile administrative comunale.

În înțelesul acestui proiect care de alt cum a fost primit de cameră, cursul nu va dura de cât un an. În semestrul I se va învăța purtarea cărților funduare, dreptul comercial, cambial și despre falimente. În al doilea elementul dreptului financiar, honvețimea, armata, comptabilitatea de stat statistica și administrația comunală. Ast fel de cursuri s'ar deschide câte 8—10 pe fie care an și în diferite părți ale țării.

să pune la copii miei, ca să nu-și murdărescă vesmintele; apoi reverenda le e cu trenă, codă, ori mai curat zis pe românesce: cu șlep. Portugesii pórta reverendă lungă numai până la glesne, de se ved pantaloni. Vin apoi americanii cari nu pórta nici o reverendă, nici măcar giletă închisă, nici chiar haine negre, ci haine de tot lumesci: ai crede, că sînt teatraliști. Ei de loc nu vor să scie de vorba: Si Romae fueris, romano vivito more.

Apoi portul pălărilor! Începînd de la pălăriile în trei cornuri ale italienilor, cari încă sînt de cel puțin zece variațiuni, apoi trecînd prin toate variațiunile pălăriilor lucii de mătăsa, și până la toate formele pălăriilor civile negre, întălnesc tot felul de acoperimente de cap. Într'o zi am vedut pe un preot numai cu beretul cel cu trei córne, care se folosește numai în funcțiuni bisericesti. Venia cu o carte subsuoră de la calea ferată. Credeam că și-a pierdut pălăria, dar după aceea vedui mai mulți, semn că așa li-e portul. Apoi am mai vedut pe unul cu chipiú de mătăsa, cum să obicinuesce a se purta pe calea ferată, bagsemă a calculat s'o pótă băga ușor în busunar.

Vedînd atăta varietate de port în biserică latină, unde toate sînt prescise deamăruntul, mi-am adus a minte, că și la noi să intenționeză a se introduce o uniformitate în portul preoțesc. M'am gândit, că, nu e vorbă, bine ar fi să fim o dată uniformați cu toții, dar de cât uniformitate ca la latini, mai bine să rămănem cum am mai fost. Ei adevă se laudă, că sînt uniformi, și în

realitate nu sînt. Noi cel puțin cu toții sîntem uniți într'aceea, ca să ne îmbrăcăm cum ne taie capul.

Mai sînt apoi variate și năravurile. Pe când unii recitau rosariul și breviariul înaintea bisericii S. Petru, pe alții i-am vedut cu nisce sugări gróse în gură, slobođind la nisce fumuri, de gândiau că e ceva fabrică. M'am amestecat printre ei și i-am întrebat că de unde-s? Mi-au răspuns, că sînt din America de sud. Ei fără pipă nu pot trăi, și să mulțămim lui Dumnezeu, că nu pipă în biserică.

Interesant e, că pe romanii nu-i surprind porturile cele multe și variate: nici nu încreștă pe un preot, care umblă pe stradă în costum neobișnuit la ei. Pentru ei nu mai e nou nimic sub sóre: zilnic au ocaziune a vedé defilând popórele pămîntului. Dar preoții din deosébitele țări și națiuni se miră unii de alții, și fiesce care află portul celui alalt de ridicul.

Eram în tramvayul electric și lângă mine ședea un preot francez din Paris. Era în portul preoțesc al francezilor. Mă privi mirat — eram cu ămadă — și mă întrebă, cine-s și de unde-s. I-am spus și îl întrebai și eu asemenea. Mă întrebă el mai de parte, dacă acesta e portul nostru preoțesc. I-am răspuns, că și acesta. Nu s'a mulțumit cu atăta. Mi-a zis cu un fel de ton de imputare, că în Roma de ce nu mă îmbrac în costum preoțesc roman. — Îl privii din creștet până în tălpi și i-am zis: Da D'Ťa de ce nu porți în Roma costum preoțesc roman? Întrebarea acesta atăta l'a putut

surpride pe fratele în Christos, de a roșit până după urechi și n'a mai putut zice nimica. Abia despărțindu-ne în „Piaza Venezia“ își veni în ori și-și ceru scuze, declarând că diusul nici n'a reflectat, că ar fi îmbrăcat alt fel de cât preoții din Roma.

În colo francezii sînt peste ori ce excepțiune: evlavioși, inteligenți, vioi, descepti, prevenitori, culti, demni. Fără esagerare pot să zic, că ei sînt flórea clerului bisericii catolice.

Anglezii sînt tot ca ei, și dacă sînt catolici, și dacă sînt preoți: uricioși, închiși, răci, tăcuți, respingători, egoiști: cu un cuvînt sînt — sași. Era să mă sfădesc cu ei, dar o inspirație momentană a bunului umor mă făcu scăpat de ei.

Spusesem, că într'o sară am prânzit la o masă cu un grup de 16 englezi, dintre cari patru erau preoți. La o masă cu dînșii am ajuns așa, că în hotelele din Italia e în datină prânzul comun, numit „Table d'Hôte“. Se servese mîncări comune, ca într'o familie, cu aceea deosebire, că se așeză la masă toți fără deosebire, fără ca unul să cunoască pe celalalt. E o datină englezescă prânzul acesta comun, o datină, care își are avantajele sale, dar care e și plictisitoare pentru cel ce nu e datat. Englezii se așeză la masă, mîncă sêrbătorește, nu vorbesc nici un cuvînt, nici nu se privesc: fie care face ca și când ar fi singur. Pentru naturelul nostru nu e o asemenea datină. Noi cari lucrăm ziua întregă, ne bucurăm dacă la mîncare mai putem povesti și ceva-și mai liber și lucruri mai vesele. Englezul nu vorbește, ca

Prin aceste cursuri se speră, că în fruntea conducerii comunelor vor ajunge oameni cu o calificățiune mai superioară, de cât cum au azi și afară de aceia și practici, cari să fie lute orientați în cestiunile ce au să deslege.

Revistă bisericăscă.

Din Patrie. Comisiunea centrală pentru regularea congruei, după ce prin referentul său, a făcut raportul asupra conscrierii venitelor parohiilor catolice din patrie, în ședința din 11 l. c. a ales o a doua subcomisiune pentru examinarea fasiunilor despre beneficiile bisericăscă mai mari. Dar fiind că și aci dintre conscrierile celor 65 beneficii mai mari, multe nu au ținut cont de formele prescise, întru cât nu sînt înzestrate cu documintele de lipsă, s'a adus hotărîrea, că mai înainte de ce s'ar lua la examinare meritorie, să se corégă defectele. Spre scopul acesta comisiunea rógă, prin ministrul de culte, pe toți beneficiații mai mari, ca în decurs de 60 de zile, să suplinescă lipsele, ce li se vor arêta în conscrierile venitelor, și după aceea subcomisiunea imediat va purcede la pertractarea aceloră.

Roma. Zilele trecute se răspândiseră prin ziare sciri îngrijitoare cu privire la sănătatea Sîntiei Sale. Dar de morb adevărat nici vorbă nu a fost. Totul a stat în aceea, că s. Părinte după ultimele ostenele, pentru eratea-i tare înaintată, pentru dînsul destul de grele, s'a simțit debil și așa la consiliul medicilor a trebuit să se restaureze. Acum înse este din nou recreat. Dovadă este împrejurarea, că în 10 a. l. c. s'a scoborit din nou în biserică s. Petru, unde îl aștepta pelegrinagiul din Perugia și încă vre-o alte 30 000 de Romani și streini. Aci s'a întretinut cu pelegrinul timp de o oră.

să nu distragă simțurile de la gustarea bucatelor. Ei trăiesc ca să mănânce, noi mîncăm ca să trăim. Ei în mîncare vîd un scop, mulțumirea simțurilor, a vieții animalice și noi în mîncare vedem numai un mijloc pentru susținerea vieții. Noi ca să avem ce mîncă lucrăm; — pentru ca ei să pótă mîncă și gusta plăcerile bucatelor, lucră alții.

Êta pentru ce uresc eu pe englezii și pentru care pricină era să mă încerc cu ei. Când adevărat mă așezai la masă ei nu veniseră încă, deci nici n'am știut cu cine voi fi la o masă. Când au venit și s'au așezat și au început a mă examina cu priviri curioase, vechia antipatie s'a deșteptat în mine. Mi-au adus a minte de acel brav popor din Africa de sud care își apără caminul și sanctuarul familiar în potriiva acestor usurari fără suflet, cari își petrec pururea prin țări străine aruncând milioanele ca copiii cotea, până când în India le per de fîme milioane de supuși. Ferbia totul în mine. Îmi trebuia o schinteie, ca să mă apuc eu gura de ei. Și schinteia sări. Vis-a-vis de mine ședea un englez cu o față impertinentă, care mă examina cu monoculul său. Vedeam, că voiesce să-și prindă vorbă cu mine. Mă gândiam: să nu te pună păcatele să mă agrăesci.

De ce m'am temut, n'am scăpat. Mă întrebă, de ce nație mă țin? Era să erumpă totă amărăciunea din mine. Cu ochi schinteiatori îl măsurău. Și cum, cum nu, invo-

Revistă politică.

Afaceri interne. Am zis și noi mai deunăzi că prețurile pentru zonele de la linia ferată se schimbă și încă așa, că pe când prețurile pentru depărțările mijlocii vor fi mai moderate, pe atunci cele pentru distanțele mai mari se vor mari. Planul acesta se zicea, că se va pune în pracsă cu 1 Iuliu a. c. Dar fiind că este o lege, carea prescrie, ca eventualele urcări de prețuri de la calea ferată, și după tarifa cea nouă acêsta se întimplă în zona 18, 19 și 20, trebuie publicate cu 6 săptămâni mai înainte de intrarea lor în vigóre, tarifa cea nouă nu s'a putut pune în pracsă cu prima lună pr. venitoare. Zisu-s'a, că inovația se va întimpla cu 1 August, dar acêsta încă nu va fi, căci până acum nu s'a făcut nici o pregătire în privința acêsta. Ba mai mult. Ministrul de comerț nu se arată amic al noiei reforme. Căci făcându-se calculul, după tarifa cea nouă: cu 6 milioane corone ar fi mai mici venitele la distanțele mijlocii, de cum au fost până acum, care sumă nu se va acoperi din urcarea prețurilor pentru zona a 18, 19 și 20. Așa stînd lucrul, noua tarifă de o cam dată e luată de la ordinea zilei.

Austria. După puține, dar agitate ședințe, parlamentul imperial a fost amănat din nou.

Delegațiunile și deputațiunile parlamentare se întruniseră mai săptămânile trecute pentru satorirea speselor comune și a cnotei și în ambele cestiuni ajunseră la înțelegere. Mai trebuia, ca hotărîrile lor să fie primite și de corpurile legiuitoare. Și nu puțin chiar credeau, că de astă dată cuota va fi primită din partea parlamentului austriac. Dar pe cum au dovedit faptele mai de apoi, credința acestora a fost lipsită de fundament. Cehii, cari

luntar, fără să-mi pot da samă, scăia din gura mea rēstit și mănios, rēspunsul: „Sint bur!”

Fetele, ce au făcut englezii la auzul acestui cuvînt nu le pot descrie. Visaviul meu scăpă monoculul, o miss bătrănu de la drepta mea scăpă furcuța din mână, er un preot de-a stînga mirat și surprins depuse din mână ziarul „Daily News”, în care tocmai cetia vestea despre cucerirea englezilor de la Mafeking. Pe mine comicul situațiunei mă desarmă, rîdeam în sufletul meu cu hohot, dar în a fără dam pe măniosul. Am continuat prânzul, fără mănîe, visaviul meu fără monoclu, toți fără a mai grăi un cuvînt.

Din sara aceea n'am mai ședut la o masă cu englezii, nici n'am mai vorbit cu ei. Ședeam la o masă singur, și ei trecînd pe dinaintea mesei mele să feriau bine de a se apropia. Portierul îmi spuse, că în totă dimineața îl întrebau englezii, ore plecat'am, și dacă nu, când am să plec?

Acum i-am părăsit. Pot să mănânce în pace Ramsteak și Beefsteak. Sint sigur înse, că memoria mea va trăi într'înșii eternă — dar nu binecuvîntată.

V.

în unele intervale se arêtau mai reconciliativi, în ședințele din urmă s'au arêtat cu totul intransigenți. Ei nu numai, că nu au voit să scie nimica de cuotă și de spesele comune ale monarhiei, fără nu voră să iea în considerare nici proiectul guvernului referitor la promovarea industriei. Motivul lor a fost și acum cestiunea limbii. Ei adevărat promiseră, că nu vor înceta cu obstrucțiunea până când nu se vor restitui ordonanțele de limbă a lui Baden. Capacitățile făcute pentru schimbarea propusului fură zădarnice. Ast fei stînd lucrul cele alalte partiderecurseră la protragerea ședințelor, ca la mijloc pentru înfrîngerea obstrucțiunei cehe, dar acêsta nu s'a adevărit de conducătoare la scop. Cîndu-l, au recurs la înșelăciune. Germanii se sfătuiră între sine, ca să se presinte cu toții la ședință și dînd a se înțelege, că ședința se închide, când s'ar fi depărtat deputații cehi, ei să voteze proiectele de legi mai urgente. Dar n'au reușit. Căci cu tôte că deputații cehi nu scieură nimica despre planurile Nemților, și așa mulți dintre ei se depărtasă de la ședință, înainte de închiderea ei, totuși rēmaseră de ajuns pentru ca să pótă susține obstrucțiunea, până le-ar fi venit în ajutor soșii. E vorbă de ședința din noptea de 8 spre 9 l. c. Cehii rēmași în sală, vîdînd, că lucrul cu proiectul despre industrie e serios, și că ei nu se pot valida, de cât prin recurgerea la obstrucția estremă, de o dată începură a produce o larmă asurđitoare cu tot felul de instrumente musicale și cînd acestea nu mai puteau presta servitiu, recurs'au la olele din culină, și cînd acestea încă s'au stricat procurat'au eră și eră instrumente musicale. Ba au și căutat și au făcut larmă, în totă forma numai și numai ca să nu se pótă face nici o ispravă. Așa stînd lucrul, ministrul president de două ori în decursul noptii a mers la Maestatea Sa, ca să întrebe asupra aceloră, ce erau de făcut. În fine apăru, după miezul noptii, în sala deputaților și le spuse tuturor, că cu invoirea Monarhului ședințele parlamentului sint amănate. Cu acêsta s'a pus capetfaimoșei ședințe, ce se începu Vineri în 8 l. c. la 2 ore p. m.

După amănarea parlamentului cluburile parlamentare au ținut ședințe asupra celor de făcut. Ținut'au și Cehii o consfătuire, în care au hotărît, că ei obstrucția nu o vor lăsa, până când adevărată egalitate nu li se va da.

Körber din parte-i voesce, ca proiectul de lege pentru egala îndreptățire a limbilor să-l pună în pracsă cu ajutorul §-lui 14 și dacă ar afla de conducător la scop, pentru restabilirea vieții parlamentare, să disolve parlamentul.

Franța. Cestiunea, care atâtea capete frămîntă în apusul Europei, cestiunea lucrătorilor, și-a aflat deslegare îndestulătoare atât pentru lucrători, cât și pentru cei alalti cetățeni în Dijon. Aci fiind majoritatea consilierilor municipali socialistă, de ani de zile s'a ocupat cu cestiunea lucrătorilor. Deja de prin 1896 consiliul comunal hotărî, ca în budgetul

oraşului nu sînt de a se lua numai ca subsidii extraordinare sumele, cu cari oraşul concurgea la ajutorarea lucrătorilor, ce nu-şi află ocupaţiune, ci ca o rubrică constantă. Cîndu-i, se făcu planul, după care lucrătorii aveau să se însoţescă în camere, ca să le numesc așa, de lucrători. Acestora le era incredinţată îngrijirea de aceia, cari nu află ocupaţiune. Şi pentru ca îngrijirea acestora să fi fost cu efect, oraşul se obligă, că 3/4 din totalitatea speselor efective împreunate cu susţinerea celor lipsiţi le va acoperi din al său. În schimb înse pretinse, ca lucrătorii să primescă lucrul în ori ce timp li s'ar imbia. Cu timpul înse se vădu, că modalitatea acésta nu conducea la scop, fiind că lucrătorii cădeau numai pe umerii oraşului. Cîndu-i, s'a făcut un alt plan, şi acesta este din anul curent, în virtutea căruia camerele lucrătorilor să impună taxe de fie care membru al lor. Oraşul din parte-i încă subvenţionează camera dar cu suma, care correspunde la suma totală a taxelor membrilor. În planul acesta sînt prevădute mai departe şi condiţiunile, pe lângă cari oraşul concurge cu al său la ajutorarea membrilor miseri ai reuniunilor de lucrători din Dijon, pe timpul cînd aceştia nu capătă lucru, pe cum casul, cînd cassa camerei ar fi secară cu totul. În caul acesta, camera pôte recurge după ajutor la cassa oraşului, dar sub condiţiunea, că sumele, ce le-ar primi de acolo să le rebonifice prin mărirea taxei membrilor pentru periodul următor.

China. Răscola boxerilor şi cu ea persecuţiunea europenilor iea dimensiuni tot mai mari. Guvernul chinez se arată cu totul impotent intru potolirea răscolei. Armata ce el o trimite în contra boxerilor, e răspinsă şi fugărită. Aşa, că reprezentanţii statelor europene s'au vădut siliţi să ţină un consiliu comun, unde să desbată asupra măsurilor de a se lua pentru asigurarea vieţii şi averii europenilor. Şi fiind că lipsa de trupe europene e urgentă, şi dintre statele interesate singură Rusia are armată concentrată în jurul Pekingului, consulul rusesc a fost însărcinat, ca să dispună intrarea alor vre o 8000 de soldaţi în Peking.

Faptul acesta nu e bine vădut din partea Angliei, bine sciind, că prin acésta nu ea va fi carea de aci în colo va comanda în China, ci Rusia. Până cînd ea se osteneşte, ca să despoeie de libertatea avută pe un mic, dar brav popor, până atunci obiectul visurilor angleze ajunge în mîni străine.

Transvaal. După ocuparea pretoriei sciri mai însemnate de pe câmpul de luptă nu au sosit. Burii s'au retras la munţi şi anume în provincia muntosă Lijndeburg a cărei capitală de acelaşi nume, Krüger a declarat-o de capitala Transvaalului. Aci au făcut ei mai multe întărituri, aci au transportat ei proviant în mare cantitate, aci socotesc să susţină timp mai îndelungat asalturile Anglezilor, dacă ar cerca să-I atace în noul refugiu.

În ultimele ciocniri Burilor le-a succes să încunjure şi să prindă un batalion de Anglezi.

Corespondinţe.

Propaganda catolică.

Bucureşti 1 Iunie n. 1900.

Îubite Dle Redactor!

(Fine.)

„Şcola şi Biserica“ serie mai departe:

„Catoicii convertiţi la ortodoxism sînt din stratele cele mai de jos: lucrători, meseriaşi, oameni ce comţeză puţin în marea mişcare socială, pe cînd trecerile la catolici sînt dintre elementele celea mai bune, dintre oamenii cu multă vază politică şi cu greutate socială, cum e familia Donici, membru la Curtea de Apel. Exemplul dat de ei e contagios şi primejdios. Acésta fiind dar situaţia cu părere de rău nu putem avea liniştea sufletescă recomandată de dl Ministru de finanţe, fiind convinşi că nici o dată nu a fost pentru ortodoxie şi deci pentru liniştea noastră naţională şi politică o primejdie mai mare de cât acum, de ore ce catolicii nici o dată nu au lucrat cu atîta isteţime ca în acest pătrar de secol.“

Éta dar primejdia de care e ameninţată populaţia ortodoxă a României!

„Propagandă catolică“? — eă, care trăiese acum de mai mulţi ani aci, nu cred să existe așa ceva în țară. Preoţii catolici sciū eă, nu fac alt ceva de cât își împlinesc misiunea ce li s'a incredinţat. „Mergeţi în totă lumea şi predicaţi evanghelia la totă făptura!“ este porunca, care aprôpe toţi creştinii o sciū. Cuvintele acestea sînt „rămăsul bun“ pe care dl Christos l'a adresat la despărţire apostolilor săi. Şi dacă preoţii ortodoci, începînd de la cel mai de jos până la Arhierii; şi-aă uitat cu totul, că datorinţa aă să împlinescă acésta poruncă a întemeietoriului bisericii, pricep să se scandalizeze cînd alţii își fac datoria.

Biserica catolică e conscie de divinitatea învăţătorei sale şi e pătrunsă de dragostea deapropelui, de aceea împlinesce un precept al Îubirei, arătînd oamenilor cari trăiese în întunec calea care duce la lumină.

„În firea omului este pornirea religioasă“, — a spus ilustrul ministru, şi preoţimea ortodoxă a României uită a da hrană trebuitoare sufletelor dornice după învăţătura religioasă.

Să nu se credă, că prin aceste şire vreaă să defăimeze preoţimea acestei țări, protestez cu totă țaria în potriua acestei înviniri, ori din ce parte ar veni, — eă fac, ţin să fac simple constatări, basate pe scrisese nedesmintite ale foilor de aci.

Cine n'a suris, cînd a auđit, că dl Haret, fost ministru al cultelor, laic şi Dsa, s'a vădut îndemnat chiar Dsa, să incredinţeze o comisie cu facerea unei cărţi de predică din care să se cetescă în biserici Dumineca şi în sêrbători?

Sau credeţi că bobîrnăcul administrat Arhierilor de dl Ionescu nu-şi va fi avînd şi el rostul său?

Să dăm cuvîntul éraşi foii care mi-a sugerat idea şirelor mele. „Episcopatul în genere, nu se preocupă de cine va lucra pentru înălţarea bisericii şi nu există nici un fel de comunitate şi continuitate de idol între clerul înalt şi clerul de mir“.

Mult aşi mai putea cita din acésta fôe, dar mă opresc aci. Dacă nu există nici un

fel de comunitate, nu e mirare că preoţimea şi ea e cu totul indiferentă şi ast fel încetul cu încetul decăderea țaranului român la proporţii îngrozitoare. În majoritatea satelor noastre necredinţa bare la pörtă, indiferentismul religios e în totă plenitudinea sa. Nu mai există nici un respect, nici o consideraţie, nu e nimic sfânt. O descompunere a vechilor moravuri ameninţă.

„Am fost şi eă în Sêrbătorile ss. Pascii în mai multe biserici, — povestesc cineva în „România Jună“, escelentul ziar naţional, — şi am rămas fôrte măhnit de lipsa de demnitate ce am observa în unele din ele. Atitudinea unor preoţi, murdăria şi sârăcia patentă din biserici, cântările pe nas cu un *a* sau *i* sau *u* de şapte coţi m'au făcut să-mi zic: sînt biserici cari desvöltă şi înalţă sentimentul religios şi sînt altele cari îl stîrpesc şi deschid calea ateismului“ (Nr 122 din 13 April 1900).

Să nu se uite, eă asta s'a remarcat în capitala țării şi nu în vre un cătun părăsit din munţi. Au putut marii Domni ai țării noastre să zidescă lăcaşuri vrednice, dacă noi le dăm cu totul uitării. Arhierii sînt indiferenţi, preoţii ignoranţi, inteliginţa ateistă şi țărănimea şi ea le urmază acestora.

Alătur Îubite Dle Redactor un articol de 8 colone scris de Caragiali, cetesce-l, reprodu-i dacă cređi, ca să se convingă ori cine, că dreptatea şi adevêrul călăuzesc scrisesele mele.

Să mai pomenesc de vorbirea dlui Pacu ţinută la Senat? Să mai repet şi eă gravele acuse aduse de Dsa preoţimei înalte de aci? Nu mai aflu de trebuinţă. Mă mărginesc a reproduce concludsiunile sale: „Sînt ei ore, ca păstori ai sufletelor vinovaţi de pustiirea morală în care se găseşte turma lor cuvîntătoare? Cu adincă amarăciune, dar şi cu nestrămutată convingere declar că *da!* Ce se pôte imputa clerului bisericii noastre ortodoxe autocefale române? éta ce: lipsa de abnegaţie evanghelică şi de consciinţă a misiunii sale, neglijierea a unor din cele mai fundamentale obligaţiuni pastorale, prea mare servilism cătră puterea lumescă“.

Ei, de ce se fac așa mari imputări bisericii catolice, dacă la vederea unei stări așa de grozave alérgă în ajutorul omenimei, care lipsită de ori ce sentiment religios, se prăbuşese tot mai mult pe povîrnişul fără-delegilor? Pôte o biserică, cum e cea catolică privi cu indiferenţă cum se nimicesc sub ochii ei milioane de oameni?

Desfid pe ori cine ar îndrăsnii să mă desmintescă.

Rămăne o ultimă vorbă de spus, că catolicismul adevă, ar ameninţa naţionalitatea noastră. Dar mă mir mult, cum se mai şi găseşte oameni cu minte, cari să mai spună ast fel de neadevêruri patentate! Dar ore nu vedem noi aci în capitală pe cei ce cercetază „duminecă dimineţa framôsa catedrală a Sfintului Iosif“? Nu sînt ore între ei, după vorba lui Caragiali: „bravi şi cuminţi Germani, Francezi supţiri la minte şi nobili Italiani, şi alte neamuri strălucite ale Europei“? Şi toţi aă rămas ceea ce s'au născut, şi toţi se pot ruga în biserica catolică în limba mamei lor.

Sau dóră e legea ortodoxă mai naţională? Nu pentru aceea ne-aă coplesit ore Greci şi Slavi şi felurite alte lipitori, căci eram ortodoci? Dar să termin cu câte

va șire din o corăspundință din Macedonia, publicată în „Timpul“:

„Prelații greci, monopolisând religia pravoslavnică pentru supușii otomanii, au recurs la clișeu învechit cum că ruga către Dumnezeu în limba românească nu e ascultată, căci El a propovădit poporilor în grecesce . . . . La Perlepe, la Magarova la Florina și în alte localități au mers și mai de parte: au refuzat Românilor anafora, cuminecătura și chiar înmormintarea morților“. Și asta se face de nesce coreligionarii, fiind că Românii vrea să se rōge în limba lor.

Drept avea un prieten: Dacă Românii macedonieni ar fi primit religia catolică cum au făcut cei din Ardeal, de mult ar fi isprăvit cu Grecii din Fanar!

Salutări prietinesci!

Amicul.

Cursul de stupărit și pomărit.

Publicăm mai la vale programul cursului pe care bravul învățator Muntean din Cujir, îl va ține din stupărit și pomărit, acești doi ramii de căpetenie în economie. După informațiunile ce avem, la curs vor lua parte și mai mulți învățatori din România. Ar fi foarte de dorit, ca și de la noi să asiste cât de mulți învățatori, pentru ca însușindu-și cunoștințele de lipsă să le pōtă lăți mai de parte în popor, ca un bogat izvor de câștig. Dl învățator are una din celea mai mari și mai bine aranjate stupine și e provădat cu mașinării moderne.

Programul

cursului de stupărit și pomărit ce se va ține la școla comunală fostă grănițerăscă din Cujir pe timpul din 24 Iunie — 7 Iulie a. c.

Duminecă 24 Iunie.

1. Ascultarea serviciului divin. 2. Deschiderea cursului prin învăț. I. Muntean. 3. Visite pe la familiile onorabile. 4. După amăzi escursiune pe delul „Cetate“.

Luni 25.

Prelegeri din stupărit. Ființa albinei. descriere amănunțită, speciile, organele albinelor și funcțiunea lor. Scopul și folosul stupăritului.

Marți 26.

Coșnița mobilă cu toate părțile ei. Avantajul și scăderile feluritelor coșnițe, alegerea celei mai bune. Întocmirea stupăriei bune.

Mercuri 27.

Instrumentele de lipsă la stupărit modul de întrebuintare și alegerea celei mai bune.

Joi 28.

Despre faguri în genere. Faguri naturali și măiestriți. Pregătirea fagurilor măiestriți, aședarea lor în cadre și coșnițe. Avantajul lor.

Vineri 29.

Lucrări practice în stupină pe cum: egalizarea stupilor. Ajutorarea lor în cas de lipsă cu miere și faguri, ajutorarea stupului fără matcă. Înlocuirea matcelor bătrâne cu tinere. Împreunarea stupilor, mutarea lor din o coșniță în alta și dintr'un loc într'altul. Curățenia și temperatura necesară în stupină și coșniță.

Sâmbăta 30.

Roii naturali și măiestriți, prinderea și tractarea roilor naturali. Facerea roilor mă-

iestriți cu matcă și fără matcă. Avantajele roilor măiestriți. Împedecarea roiei. Inimicil albinelor și modul de a delătura ori stîrpi.

Duminecă 1 Iulie.

După serviciul divin repetiri peste cele percurse până acum.

Luni 2.

Prelegeri teoretice și practice din pomărit. Pomăritul din punct de vedere estetic bun și folositor. Formarea și îngrijirea școlilor de pomi. Tōte modurile de altoire și tractarea altoilor până la deplină dezvoltare. Morburile și inimicil pomilor. Cunoșterea feluritelor soiuri de pōme și aclimatisarea lor pentru deosebite ținuturi.

Însenuțatarea comerțului de pōme.

Marți 3.

Cultivarea viței de vie după tōte modurile cunoscute până acum. Sara escursiune la fabrica de fer.

Mercuri 4.

Escursiune pe câmp pentru a cunoșce deosebitele plante din cari albinele își culeg fructele lor. Vânătoare de stupi prin păduri.

Joi 5.

Culesul de miere și cēră, stōrcerea mierii și cerei prin anumite mașini, pregătirea lor pentru comerț.

Vineri 6.

Aședarea stupilor pentru iernat. Transportarea lor în depărtări mici și mari. Reflexiuni generale despre îngrijirea stupilor peste an.

Sâmbăta 7.

După serviciul divin — Recapitulațiuni peste întreg materialul propus. După amăzi: ședință festivă, estradarea atestatelor, încheierea cursului. Sara petrecere. Observare: Dacă timpul va fi nefavorit, în cât lecțiunile practice nu se vor putē tracta cu deplin succes cursul se va prolungi până în 12 Iulie.

Cujir 13 Iunie 1900.

Ioan Muntean.

NOUTĂȚI.

Sfintele Rusali au fost sērbate cu frumoșe ceremonii, cari favorisate de un timp frumos, au succes foarte bine. În ziua primă a pontificat I. P. S. Dn Mitropolit, fiind adus de la reședință până la catedrală cu litie. La liturgie a cântat corul clericilor sub conducerea tinerului Camil Negrea, ēr pricēsna a fost cântată solo de prof. Papiu. După sfinta liturgie s'a făcut procesiune la țarină stropindu-se holdele cu apă sfințită. La însērat rugăciunile au fost cetite de Escel. Sa și Rvsmil canonici Dr A. Bunea și Dr V. Hossu. A doua zi I. P. S. Dn Mitropolit a celebrat la biserica parochială.

Rugăciunea în școlile din România. Spre a preveni în cât va pornirile spre ireligiositate a tinerei generații dl ministru Istrati, a hotărīt, că dimineța la intrarea în școlă să se zică „Tatăl nostru“ la eșire un cântec religios pedagogic, după amiază la intrare ēr un cântec religios, ēr la eșire rugăciunea: Plinirea tuturor bunătăților tu esel Dōmne! Felicităm pe dl ministru pentru această ordinațiune importantă.

La școlă de fete a Asociațiunii examenele se vor incepe la 25 Iunie. Încheierea solemnă a anului școlastic va fi Joi în 28 crt.

Examenle de calificare de la Institutul preparandial gr. cat. din loc. Partea scripturistică a decurs în 1. 2, 4 și 5 Iuniu, ēr partea verbală în 6, 7, 8 și 9 Iuniu a. c. La aceste examene s'au însinuat cu toții 65

candidați de învățatori, respective candidate de învățătoare. 8 repetenți și 57 ordinari, 1 fuse a repăsit. La examenele verbale a presidiat Rsmul Dn Gavrilă Pop, canonic mitropolitan, ca comisar consistorial, ēr din partea guvernului a fost present Spectabilul Dn Francisc Halmágyi, inspectorul regesc al comitatului Albei-Inferioare. Succesul examenelor a fost foarte bun, și anume s'au calificat 1. cu distincțiune 1: Ioan Pavel; 2. cu laudă 8: Gizela Vilt n. Turc, Maria Coltor, Silvia Chirilă, Corneliu Langa, Iuliu Colozar Forró, Iuliu Gherman, Maxim Oltean, Silviu Tepeș Focșan; 3. cu bine 10; 4. de ajuns 36; 5. au fost relegați pe un an 9.

Directorul fundațiunii Șulufane. Senatul adm. al fund. Șulufane în ședința din 9 Iuniu cu unanimitate de voturi a ales pe periodul 1897—1902 de vice president al Directorului pe Ill. Iosif Pop; de membri ordinari al Directorului pe foștii membri suplenți: 1. Vasile Pop Hărșan adv. în Sibiu și 2. Dr Alesandru Pop medic arch. în Blaș. ēr de membri suplenți pe Magnificil Domni: 1. Ioan Simionăș președ. sedr. orf. în Deva. 2. Mateiu Nicola adv. în Abrud, 3. Patriciu Barbu adv. în Reghin. 4. Vasile Zehan adv. în D. Sânmărtin. Locurile de mai sus au devenit vacante prin încetarea din viață a fostului vice president Bar. D. Urs, a membrilor ordinari Iosif Hossu vicepresedinte la contabilitatea stat., și a membrilor suplenți Iuliu Mihályi vice colonel în retragere și Ioan Gerasim jude reg. de tribunal cu rang de jude de tablă în Alba Iulia.

Manifestații antisemite. În Konitz (Germania) a fost aflat înainte cu câte va luni cadavrul unui elev de gimnasiu, ucis în împrejurări cu totul misterioșe. Creștinii bănușesc pe evrei că ar fi comis un omor ritual, din care causă nu numai în Konitz unde au demolat sinagoga, ci și în împrejurime s'a pornit o adevărată revoluție contra evreilor. Guvernul a trimis trupe pentru suprimarea turburărilor și a proclamat asupra ținutului neliniștit starea de asediū.

Pentru aniversarea lui Gutenberg. Peste scurtă vreme tipograful din tōtă lumea alătura cu literații vor serba a 500 aniversare a nacerii lui Gutenberg, inventatorul tipografiei. Progresele făcute pe acest teren sînt felurite și mari. Spre a contribui cu ceva și la noi la mărirea acestor festivități comunicăm cetitorilor nostri textul unui product tipografic: e o invitare la nuntă, tipărită în Aiud, capitala comitat. Alba inf.: Domnul N. N. Moistnu fenoniū Domnisiēna N. N. Wainnita la ser banea cununiei Ionu coseva tinea Dumineca 17/VI. st. n. d. a. la 4 ore în Bisemca greco cotolicha. Dini Galda de jeou. —

Că cu ce se vor alege cei ce au primit ast fel de invitări nu scim, atāta putem asigura pe ori cine, că de o sută de ori era mai bine, ca nuntașii să fi trimes pe doi prietini de a lor cu frunze la bātă și cu ploșca în mână, cari să invite după străvechiul obicei: la un pāhar de beutură și la un scaun de ședere. Eraū cel puțin pricepuți. Și nu mai era nevoie să-și cheltuiēscă banii pe ast fel de invitări, cari numai pentru jubileul lui Gutenberg ori pentru esposiția din Paris sînt bune.

Concurse la parochii. Concursele la parochiile Șermaș, Iara inf. și Cerghidul mare publicate în numărul trecut al foil noastre s'a amānat până la 15 Iulie n.

Astra. Despărțēmintul Bistrița al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ își va ține — adunarea cercuală Duminecă în 24 Iunie n. 1900 la 3 ore după amiază în Bistrița în sala de la „Gewerbe-Verein.“

Convocare. „Fondul pentru înființarea unei școle române de fetițe în Cluș“ își va ține adunarea generală ordinară în 23 Iunie n. la orele 2 post m. în localitatea școlii gr. cat. din Cluș (strada Jokai Nr. 6).

Neorolog. † Sebastian Coșbuc, preot greco-catolic în Hordān (lângă Nășeud), tatăl iubitelui poet George Coșbuc, a repausat în 7 a. l. c. în etate de 82 ani.

Odihnescă în pace!

PARTE SCIENTIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfântului Augustin.

— Schiță istorică-culturală —

de

Emil Bougaud.

Traducere din limba franceză de

Salba.

(Continuare.)

III.

Și dacă în uitarea de Dumnezeu n'a aflat *fericire* a aflat cu atât mai puțină *libertate*. Această fantomă brillantă este una dintre acelea, cari mai ușor reduc tinerimea, dar' și mai ușor o înșelă.

„Credeam că sint liber“ — zice el — „și nu vedeam, nefericitul de mine, că eu însumi îmi făuresc lanțurile robiei. Prin gustarea pretinsei mele libertăți me înjugam de bună voe într'un greș jug de fer, de care nu me mai puteam scăpa, și din zi în zi tot mai strâns me legam cu legăturile răscuite ale voinței mele cerbicoase“. — „Eta cum era servitutea marelui Augustin — observă Bossuet — pe când el se bucura în lume de libertatea rebelilor“.¹⁾

Atunci adese ori i-și căuta scăparea în rugăciuni își ridica cătră ceriți brațele îngrenate de lanțurile robiei. El cerea de la Dumnezeu virtute, dar' se temea nu cum va se fie ascultat prea iute. El zicea: „Dómne, dă-mi castitate și continență“, — dar' îndată adăugea încet: „Nu acum, încă nu acum!“ Și ast felii îi era frică păcătoșului nenorocit că va fi mistuit de această bôlă arđetóre, dar' se și temea tot o dată nu cum va să se însănătoșeze. Simția că cu siăbirea sa cresce gradat și greutatea corapțiunii, sub care gemea.

Așa de tristă era starea lui Augustin în anul al 16-lea. În decurs de 3—4 ani totă lucrarea Monicei fusese nimicită și am rămâné nimiciti de atâta decădere dacă nu l-am cunoșce causele. *Nepăsarea* în cele religioșe a tatălui seú, carele fiind fără religioșe până atunci, puțin se îngrija de nevinovăția și moravurile bune ale fiului seú numai să progreseze în studi și să devină orator elocuent; — *nebulia* învățătorilor lui Augustin cari n'aveau altă grije de cât să escite sensibilitatea și fantasia, fără de a fi gândit că acestor puteri periculoșe, să le pună contrapondurile de lipsă ale rațiunii, conșciinței și religioșei; — *cetirea cărților periculoșe și cercetarea teatrelor*, și mai periculoșe, *pretinșile păcătoșe*, ale căror semne le vedem arătându-se și cari fără îndoielă l'au împremuit deja; și în urmă se o spunem nu pentru a blama, ci pentru a compătimi pe o mamă pie, care măritându-se după un păgân, nu a putut conduce cum ar fi voit educațiunea fiului seú, ci fôrte adese ori a trebuit să se supună voinței tiranice a soțului seú: — *lipsa a ori ce ajutoriiu religioș*, de care omul tinér mai ales la aceasta vristă are neapărată trebuință; nici botez, nici miruire, nici mărturisire, nici s. cuminecătura, într'un timp critic când se trezesc patimile, pe cari dacă le-ar fi putut învinge, i-ar fi dat ocașiunea unei mărire așa de perfectă și a unui triumf așa de frumos; — ajungând însă patimele ele la putere îl dobóra, îl agită în tot felul și-l aruncă într'un abis adânc. Tóte acestea esplică de ajuns, de ce au

fost fără folos ostenelele Monicei, și cum de a putut dura așa puțin o lucrare la care ea a fost ostentă cu atâta zel și îngrijire.

De alt cum se nu credem, că urmele acestei lucrări ar fi perit, pentru că, cea ce lucră Domnezeu și mama creștină împreună cu sufletul copilului nu pere așa iute. Chiar și când vântul patimelor slăbesee flacăra sfintă a conșciinței, dacă flacăra aceasta a fost aprinsă de o mamă creștină — se pôte zice, cu siguranță că ea nu să va stinge nici o dată!

Într'acestea, ca și când bunul Dumnezeu care cu blândețe veghia asupra fiului și a mamei sale: ar fi voit ca de o dată să mângăe și pe Monica și să ajute și pe Augustin, dându-i chiar în persoana tatălui seú un esemplu, care se-l încuragieze — Patriciu a făcut cel dintăi paș cătră religioșe și biserică.

Șeptesprezece ani trecură de când își luă de soție pe Monica, și în decurs de 17 ani ea nu lăsase să trecă nici o zi fără a lucra cu grije la convertirea bărbatului seú. În această lucrare ea dovedise în continu blândeță, răbdare și acel tact ales ce-l posed adevăratele creștine. Vorbia puțin, nu prea predica, iubia mult și să ruga neîncetat. Începea a prevedé și a spera întorcerea lui. Timpul, care tot de una este pe partea, celor ce sciți aștepta, și el i-a venit într'ajutorii. Potolindu-i-se pasiunile, Patriciu începu a simți desertăciunea idolilor cum și acel farmec dulce al lui Isus Christos ce se revérta din inima consôrtei sale sfinte. Mult timp el se împotrivi și se jura în sine, că nu se va da. Și mai mult timp rămăse ne hotărît, esitând, să facă ori să nu facă cea ce îi dicta conșciința. Gata une ori de a urma, își amăna hotărirea pe mai târziu, dar tot de una cu mare atențiune, nu cum va Monica să observe îndoielile lui. Ea cam știa totul, dar' nu zicea nimica, ci își duplica rugăciunile. În cele din urmă adevărul învinsé și Patriciu declară blândeței sale soții, că este hotărît, a părăsi păgânismul.

Cu ce bucurie primi Monica vestea acesta! Ce fericire pentru ea și numai la gândul, că bărbatul seú va deveni creștin, chiar în momentul, când Augustin intrând în al 16-lea an, avea trebuință de un păzitor mai tréz și mai puternic. Ea mulțami lui Domnezeu din tot sufletul seú și cu lacrimi în ochi îl conjura, să întărească hotărirea lui Patriciu și se grăbescă ziua, în care să-l vadă inseris în numărul Catecumenilor.

Catecumenatul era o pregătire pentru încreștinare. În timpul acela când păgânismul era încă în putere și era de temut o apostasie, cel mai în vristă înainte de a fi aduși la sfintul botez, erau reșlăuți cât va timp la ușa bisericei, ca să se vadă, ore din deplina lor voiă și nesiliți de nime doresc să între; și ca să învețe cele de lipsă despre datorințele cele mari, a căror greutate voiău să o iee asupra lor.

Decis a face acest prim pas, Patriciu se duce la biserică să se lapede în public de păgânism și să mărturisescă credința creștină. — Monica îl însoțesce saltând de bucurie: Augustin îi urmăze. Tóte acestea probabil pe la anul 370, cam la începutul părăsărilor.

Ajuns înaintea altariului Patriciu îngenuchia, episcopul îi pune mâinile pe cap și se rógă lui Dumnezeu să-l primescă între fi seú. Apoi pe frunte-l face semnul crucei lui Isus Christos, că intrând în biserică se cinstescă umilirile Mântuitorului, pe buze-l pune sare binecuvântată, în semnul nestricăciunii inimii creștine pe care trebuie se o păzescă de aci încolo. Din ziua aceea numele lui e inseris în listele bisericei, și el ocupă loc între catecumeni.¹⁾

Dacă Patriciu făcând acest paș prim al credinței, ar fi fost decis a face îndată și pe al doilea, adecă a trece repede prin diferitele grade ale catecumenatului și a primi *botezul* la sêrbătóreă apropiată a Pascilor, nimic n'ar fi lipsit din fericirea Monicei, dar el nu ajunsese încă așa de parte.

Pe timpul acela mulțime de ómeni stăteau la pragul creștinismului; nu mai erau *păgâni*, *pentru că abzisaseră* de păgânism — dar nu erau încă nici creștini, pentru că deși inserși între catecumeni refusaú cu cerbicie primirea botezului. În zădar le arătau Părinții bisericei inconșciința și pericliul, la care se espunéu. În zădar episcopii le spunéu în mi de forme când se apropiău: Boboteza Domnului (Epiphania) și Pașcile: „Eta zilele mari, înșciințați-ve numele și pregătiți-ve de botez.“ — nimic nu-i puté smulge din nepăsare. „El putău numele de creștin — dar nu voiău se primescă sarcinile lui. Nu erau îndatorați nici la mărturisire, nici la cuminecarea de la Pasce, nici la observarea vreunei legi bisericești, fiind că nu erau botezați; ei însuși își desfrânau conșciința cu acea tristă vorbă, ce era la modă atunci: Lăsați-l să păcătuescă! Ce are a face? Dór nu-s botezați!“ creșdend, că li destul se primescă botezul în césul de pe urmă al morții pentru a se curăți de tóte păcatele și a se mântui, ast fel ei riscaú viața pămîntescă și cea venitóre de o dată, în aceasta nădejde.

Fie care secol își are ispitele sale, morburile și pericolele sale. — În secolul al IV-lea acesta era morbul. Mulțime de ómeni au perit prin el.¹⁾ Între alții și pe Patriciu îl atinse acest morb și el avu lipsă de mult timp, ér Monica de multe rugăciuni și lacrimi, până ce în fine se decisé târziu, când era mai în brațele morții a primii s. Botez și a se împăca pe deplin cu Dumnezeu. Ori și cât de necomplet a fost făcut acest prim paș totuși nu a fost fără bucurie pentru Monica. Patriciu cel puțin nu mai era păgân. El se ruga Dumnezeului celui adevărat. El credea în Isus Christos. Și deși nu i s'a dat Monicei să mērgă cu el împreună la masa sfintă a Domnului totuși el mergeau la olaltă la biserică, el asculta cele de întâi rugăciuni și învățători, și după 17 ani de căsătorie acum simția el uire în cugete și în simțiri, cu care pentru binele lor — ar fi trebuit să începă căsătoria lor.

Cetind descrierea acestor scene din vechime fără voiă omul cugetă, la cele ce se petrec înaintea ochilor nostri, în acest secol turburat și confus, care sēmăna atât de mult în secolul al IV-lea. Cine dintre noi, martori ai acelor decăduți, n'a asistat la aceleași reînvieri? Cine n'a vedut fete pioșe dându-și mâna unor indiferenți în ale religioșei și cine se nu-și fi zis plin de îngrijire: Dómne ce va să fie aici?!

Trec 10 ani și soțul indiferent face primul paș spre bine. El încă nu mărturisese creștinismul prin fapte dar éráși începe a se ruga. Mai trec 10 ani și eta îl vedem pe calea, aproape uitată, cătră biserică, pe unde îl conducea odintóra mamă-sa, ca báiét. Și arare ori móre fără ca să nu cunoșcă, să nu iubescă și să adóre pe Christos.

¹⁾ Acest abus a fost condamnat energic de SS. Părinți, anume de S. Cyprian (*Epist. XXIV ad Magn.*) S. Gregoriu Nazianzenul (*Orat. XL*) S. Ioan Chrysostom (*Homil. XXXIII*). Conciliile amenințăú cu cele mai aspre pedepse pe cei ce lucraú ast fel. Cât de răspândit a fost acest abus se pôte vedé din colecțiunile cele mari de inscripțiuni creștine a lui Boldetti (p. 807) Bossio (p. 433) Matei (*Mus. Veron.* p. 180 nr 3) Perret (*V. XVI, LXXXI*) etc. În acestea se amintesc catecumeni de diferită etate: *Fortunatus cathec.* mort în etate de 86 ani (*Lupi Dissert. I. p. 132*); *Perpetuus* de 30 ani (*Rossi I. p. 109*); *Inocentius* de 23 a. (*Vignoli Vet. inscript. rel. p. 333*); *Iunius Bassus* 43 a. (*Bossio p. 45*); *Stratonica* 55 ani (*Corsini, Dissert. II post not. Graec.*) etc. . . Și de însemnat că cele mai multe din aceste inscripțiuni sint din secl. IV-lea.

¹⁾ Oeuvres completes, ed. Gauthier tome VI. pag. 188.

¹⁾ Tertulian *De poenitentia*. — S. Ciprian. *Epist. XIII*.

O nenorocirea secolului nostru! Că mult timp se recere până ce femeia creștină poate deschide ochii așa de scumpi ai soțului său, spre primirea unei lumini așa de frumoasă! Dar tot o dată, o sublimă și admirabilă binecuvântare a secolului nostru! Nu trece zi în care lângă câte un june să nu se apropie câte o jună creștină în tocmă ca și un ânger păzitoriu! Numai de nu și-ar uita de misiunea sa sublimă! De ar ști numai ea, că ea poate avea puterea ângerilor, dacă va avea paciință, fidelitate, înțelepciune, iubire gingașă și precaută, modestie și rugăciune necontenită.

Rolul femeilor creștine zice un șarmant scriitoriu se poate semăna cu cel al ângerilor păzitori. Ele pot conduce lumea, rămânând totuși nevăzute, ca ângerii.¹⁾

(Va urma.)

Afurisitul. De Carl May.

I.

Trei săptămâni întregi am stat în Engyrijeh, capitala vilaetului asiatic de același nume și mă pregăteam a-mi lua rămas bun de la amicul la care am fost găzduit. Acesta era bărbatul ce ocupa cea mai înaltă poziție în această provincie, adevărat Valid Said Caled Pașa, cunoscut și temut prin strictetea sa de fer, și pe carele supușii săi l-au supranumit Sert Iumruc, „pumnul cel virtuos”. În decursul petrecerii mele acolo, am luat parte la mai multe ședințe judecătorești unde m'am convins pe deplin, că nu pe nedreptul poartă acel nume dar fiind că iubirea de dreptate a sa se mărginea câte o dată cu asprimea, dânsul era, chiar pentru aceea, bărbatul potrivit pentru greul său oficiu.

Poporațiunea vilaetului Engyrijeh (Angora) este foarte amestecată. Suiți și șiiti, creștinii armeni și grecii trăiesc aici în dușmănie continuă și nu arare ori se întâmplă, că la întrebarea, care credință este cea adevărată, es cuțitele la iveală. Unde domnesc ast fel de principii contrare, unde fie care bărbat și fie care băețandru poartă arme la sine și unde încă nici urmă de cultură la popor nu afii, acolo se înțelege că este lipsă de o mână tare și adese ori aspră, pentru a ține în frâu spiritele nesupuse. Antecesorii lui Said Caled Pașa au fost nisece oameni slabi, cari au venit cu trăgănare și cu bucurie s'au depărtat érași. Atunci sultanul și-a adus aminte de Said Caled Pașa, vechiul său favorit, și l'a trimis în Asia mică, spre a face acolo ordine. Bătrânul a fost feric, așa dar general de divizie, și în urma unei rane s'a retras în pensiune, dar cu bucurie urmă el dorinței padișahului său și deja după scurt timp de la începutul noului său oficiu s'au văzut rólele activității sale. Băta început a domni; sute și ér sute căpătară bastonada. Cine vërșă sânge, acela era spânzurat îndată, ér sub durerile bătei se îmblânđău și cele mai nesupuse spirite, deși la început numai în aparență; ura religioasă rămase tot cea vechiă. Pașa era temut, urit, chiar și în tot timpul cât am petrecut eu la dânsul, n'am aflat o singură persoană, despre care să pot afirma, că ține la el cu sinceritate.

Fată cu mine era de o prietinie cu totul neobicinuită. În totă ziua venia la mine în persoană și se informa despre bunăstarea mea, ér servitorii săi erau îndrumați

a-mi împlini momentan ori și ce dorință. Îmi era permis ori și când a-l cerceta în biuroul său, a vedea și auđi tot ce se întâmplă acolo. Sara ședeam la olaltă fumând și conversând despre toate ce-l interesa. Atunci dânsul nu era retras, cum se obișnuiesc a face de alt cum dreperedincioșii musulmani față de creștini, ci-mi arăta o încredere, pentru care me putem mândri. Cum am ajuns a fi óspele acestui bărbat și a fi tratat așa de amical din partea sa, s'o descriu, îmi lipsese spațiu; am trebuit înse s'o amintesc, pentru că alt fel încrederea ce mi-a dat-o și la despărțire, ar apărea înstrăinătoare.

Puținele obiecte ce aveam, le-am predat servitorului meu, îndrumându-l să înșeuze calul și să le lege dinderét. Apoi am mers la pașa, spre a-i mulțami și a-mi lua rămas bun. El știa că asta se va întâmpla, și era pregătit. În antișambră stăteau doi arnauți, lungi ca nisece copaci, înarmați până în dinți, cari me salutară milităresce și-mi arătară că pot merge în birou. Ambele încăperi nu erau despărțite prin ușă, ci numai prin o perdea de muselină, ast fel că ceea ce să vorbea într-una, să audă în cealaltă, o împrejurare, ce mie nu-mi convenia nici de cum.

Valiul stătea lângă feresta fără sticlă și prin grațiile de lemn privia în curte, unde chiar se auđeu copitele calului meu. El nu-mi dete timp de așteptare, îmi intrerupse vorbirea de mulțamită cu o mișcare energică a mânei și me asigură, că i-ar fi făcut mare plăcere, dacă ași fi putut rămânea timp mai îndelungat la dânsul. După alte câte va observări amicale, pași érași lângă ferestră, arăta în curte și zise:

„Îți ved calul, effendi. L'ași ține bucurios ca suvenir de la tine. Voesci a nu-l vinde?”

(Va urma.)

Concursurile la premiile Academiei.

(Fine.)

XXIII. Premiul Statului Lazăr, de 5.000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1905 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: Starea economică și socială a României actuale.

XXIV. Premiul Adamachi, de 5.000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1905 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: Poporul român din Ungaria și Transilvania de la începutul secolului XVIII, în cöce.

XXV. Premiul Neuschotz, de 2.000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1905 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: Istoria vămilor în România de la început și până în zilele noastre. Terminul prezentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 Septembrie 1904.

XXVI. Premiul Princesa Alina Știrbei se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 pentru cea mai bună scriere în limba română despre: Istoria României de la fundarea Daciei până la finele secolului present, pentru usul și întărirea simțimentelor patriotice ale tuturor cetățenilor. Terminul prezentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 Septembrie 1905.

XXVII. Premiul Princesa Alina Știrbei se va decerne în sesiunea generală din anul 1910 pentru cea mai bună: Carte de lectură pentru școlile secundare. Terminul prezentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 Septembrie 1909.

Notă. Manuscrisurile lucrărilor puse la concursurile premiilor de sub Nrul VII—XXVII se vor prezenta anonime, purtând o devisă, care va fi reproducă pe un plic sigilat cuprindând numele concurentului. — Academia își rezervă dreptul de a tipări în publicațiunile sale lucrările ce se vor premia. — Premiile se vor da autorilor numai după tipărirea lucrărilor premiate. — Concurenții sint obligați a arăta tot de una în seris pentru care anume premii presintă lucrările la concurs.

Bibliografie.

A apărut:

„Enciclopedia Română”, publicată din însărcinarea și sub auspiciile „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, de Dr. C. Diaconovich, prim-secretarul Asociațiunii.

A apărut fasc. XX, cuprindând numeroase articole între Ioanovici—Keman. Cu acest fascicol se încheie tomul al doilea al acestei valorose publicațiuni. În acest fascicol încă aflăm o serie de articole de interes special românesc, dintre cari amintim: Iobagi (I. St. Șulut), Ionescu (biografii), Iorga, Iosif (mitropoliți), Ipsilante, Isopescu, Istro-Români, Inga, Ivăciovici, Jiann, Jiul, Joreste Junii, Junimea, Kalindover: éra dintre celelalte articole remarcăm: Iosif, Irigațiune, Irlanda, Isabella, Isolarea bolnavilor, Istoria, Isus Christos, Isvor, Italia, Italiana, literatura (M. Strajan), Iupiter, Jancsó B., Japonia, Java, Jertfa Jhering, Joc, Jókai, Jósika, Joubert, Justinian, Kant (Dragomirescu), Karnak, Karthago.

Abonamentele se fac la W. Krafft în Sibiu (deposit general pentru România: E. Storck, București) și se primesc numai pentru publicațiunea întregă. Prețul de prenumarare: pentru un tom broșurat cor. 20.—, legat cor. 23.20 (în România: lei 25.—, resp. 28.50).

Anuarul al III al societății pentru crearea unui fond de teatru român pe anii 1899—900 cuprinde mai multe date prețioase din viața societății și mai ales procesele verbale ale adunării de la Selisce și disertațiile ținute cu această ocazie. Mai are biografiile mai multor membri fondatori, între cari și a I. P. S. Sale mitrop. Victor Mihályi, Dr. Ioan Rațiu, Lazar Baldi ș. a. Societatea are 67 membri fondatori, 42 pe viață și 125 ordinari. La 13 Iulie 1899 averea societății era de 127,104 fl. 68 cr. —

Posta redacțiunii.

Dnii V. D. în Săn-Mihailul deș. »Mulțumita« a sosit, va apăre mai târziu, căci pentru ast fel de lucruri avem puțin loc.

On. V. în T. Mulțumită pentru celea comunicate. Răspunsul va urma în scrisore privată.

Dnii L. R. în B. Promisiunea ce ni-o faci ne înveselesce. Fratele Al. îți va scrie azi. Salutări!

On. B. M. S. Ne pare nespus de bine, că ții să și spalată de pe numele D-tale pata de a-ți neglija limba maternă, de dragul alteia. Constatăm spre liniștea D-tale, că nu ești între cei doi preoți, de cari s'au făcut pomenire în corespondința din diecesa de Gherla, publicată în nrul 23.

Petru I. Varadia. Am primit și achităm an. 1897 sem. 2-lea și 1898 întreg.

Kizbánya. Primit și achitat anul 1896.

Jugăstreni. Primit și achităm an. 1893 și 1894 Ianuar—August.

Nandra. Primit și achităm an. 1899 sem. 2-lea și 1900 sem. 1.

Ibănesci. Primit și achităm an. 1900.

Mușca. Primit și achităm anii 1897, 1898 și 1899.

Lumperd. Primit și achităm anii 1898 și 1899.

Minthia. Primit și achităm pe 1894 Sept.—Dec. și 1895 Ianuar—Februar.

Telechi-Recea. Răspuns urmază separat.

Gradisce. Primit și achităm an. 1899.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

¹⁾ Ozanam, *Oeuvres complètes*, t. II, p. 93.

(14) 1-1

Convocare.

Subscriitorii de acții de la „Ceres“ societate comercială de cereale pe acții se invită prin această la adunarea generală constituantă ce se va ține în 1 Iulie 1900 în Satul nou (Réva-Ujfalu) la 3 ore după amiez în casa institutului de economii și credit „Sentinela“.

Ordinea zilei:

1. Alegerea președintelui, notarului și a doi bărbați de încredere a adunării generale.
2. Constatarea acționarilor prezenți la adunare.
3. Constatarea capitalului de acții subscris și solvit.
4. Stabilirea statutelor.
5. Înființarea societății.
6. Presentarea denumirii membrilor de direcțiune denumiți prin fondatori conform §-lui 183 din legea comercială.
7. Alegerea comitetului de supraveghiere.
8. Absolutorii fondatorilor.
9. Eventuale propuneri.

Satul nou (Réva-Ujfalu) în 10 Iunie 1900.

Fundatorii.

(18) 2-3

Med. Univ.

Dr. Romulus L. Crăciunu
specialist pentru morburile interne

Karlsbad, Alte Wiese „Strass“.

Consultații de la 1 Mai — 15 Octombrie a. e.

DAUERHAFT
ERUCHLOS

Christoph-Lack
fără miros și se
uscă repentin.

SOFORT
TROCKNEND

Christoph-Lack
fără miros și se
uscă repentin.

Christoph-Lack

IST DER BESTE ANSTRICH FÜR FUSSBÖDEN.

Cu veritabilul
Christoph-Lack se pot văpsi (colora) padimentele caselor, fără de a se intrerumpe folosirea acestora, fiind că nu are mirosul cel neplăcut cum și uscarea târzie și scorbosă, ce o adă văpselile și lacul de olei. A fără de acestea modul întrebunțării lui e de tot simplu, în cât îl poți face fie cine. Podelele văpsite se pot șterge cu cârpă udă, fără ca ele să își pierdă ceva din lustru. — Se deosebesce: Christoph-lack colorat, brunet galbui și mahagoni brun, carele ca și văpsela de olei acopere și tot o dată dă și lustru: pentru aceea se poate folosi la tot felial de podele, vechi și nouă. El acopere depin tot felial de pete, văpsitura anterioară șcl.; și Christoph-lack curat (necolorat), pentru podele și parchete nouă, carele dă singur lustru. Mai ales pentru parchete și podine nouă obduse deja cu văpselă de olei. Acesta dă numai lustru, deci nu astupă mustrele de lemn.

1. Colli postal, cam 35 mtr. □ (2 chili mijlocii) costeză 5-90 cr. v. a.
În toate orașele, unde să află depozite, comanda de directe se fac la aceste; probe de coloritură și prospecte gratis și franco. La cumpărări să se bage bine de samă la firmă și la marca fabricel, fiind că fabricatul acesta existent de la 1850, e imitat și falsificat în multe forme și ast fel se aduce în comerț, de o calitate de tot rea și necorespunzătoare scopului.

Franz Christoph
aflătorul și singurul fabricant al Christoph-lackului veritabil.

Depozite în:

Blaș: la Ludovic Schuller
Aiud: „ I. Kindl
Sibiă: „ Franz Iohn Söhne.

(7) 6-15

MERSUL TRENURILOR pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Mai 1900.

Budapesta—Predeal				Copșa-mică—Sibiă—Avrig—Făgăraș												
Tren de persón.	Tren accelerat	Tren de persón.	Tren accelerat	Tren de persón.	Tren accelerat	Tren de persón.	Tren accelerat	Tren de persón.	Tren accelerat	Tren de persón.	Tren accelerat	Tren de persón.	Tren accelerat	Tren de persón.	Tren accelerat	
10—	8.50	2.10	pl. Viena . . . . . sos.	1.50	7.20	1.50	6.30	2.21	4.43	11.30	7.10	pl. Copșa mică . . . . . sos.	6.25	9.32	3.25	12.35
8.30	2.15	5.45	9.15	7.10	1.50	7.50	8.20	3.50	6.36	12.58	8.50	Ocna	5.07	8.15	1.56	11.01
11.21	4.15	9.27	11.12	8.22	11.36	5.32	3.25	4.12	7.04	1.20	9.15	sos. Sibiă	4.40	7.41	1.21	10.30
1.33		11.33	12.47	12.54	9.59	9.56	1.12	4.33				pl. Sibiă				8.57
3.42		1.48	2.11	11.04	8.48	2.98	11.36	5.23				Tâlmăciu-m.		7.38		8.04
3.58		2.06	2.18	10.44		2.31	11.17	6.15				Avrig		6.45		7.15
4.38		3.03	2.50	10.07		2.01	10.42	8.34				sos. Făgăraș		3.32		4.25
5.20		3.45	3.26	9.32		1.84	10.08									
5.43		4.06		9.11			9.50									
6.31		4.53	4.16	8.37		12.52	9.19									
7.16		5.32	4.52	7.56		12.20	8.37									
8.06		6.24		6.54		7.37										
8.33		6.59	5.55	6.13		11.01	7. . .									
8.50		8.30	6.11	5.24		10.46	6.45									
9.07		8.59	6.27	5.02		6.27	6.27									
10.14		10.29	7.26	3.40		9.23	5.12									
10.44		11.16	7.50	3.11		8.54	4.43									
10.56		11.31	7.52	3.04		8.49	4.33									
11.03		11.40		2.58			4.27									
11.12		11.50	8.16	2.51			4.20									
11.34		12.20	8.32	2.29		8.23	3.59									
11.52		12.46	8.57	2.07		3.15	8.06									
12.24		1.43		1.42		8.00	3.02									
12.53		2.17		1.09			2.36									
1.02	12.28	2.26	9.04	12.56	2.51	7.34	2.16									
1.45		3.14	9.31	12.11		7.08	1.44									
2.01	1.05	3.33	9.43	11.50	2.16	6.56	1.25									
2.15		3.48	9.47	11.14	2.14	6.50	1.06									
2.33	1.07	4.08	10.01	10.55	1.42	6.37	12.49									
3.04	1.48	4.45	10.25	10.24	1.14	6.16	12.18									
3.40	2.08	5.27	10.53	9.45	1.07	5.49	11.40									
3.47	2.15	5.43	11. . .	9.35	12.53	5.42	11.33									
4.03	2.29	6.08	11.12	9.12		5.28	11.16									
5.35	3.31	7.54	12.26	7.44	11.54	4.23	10.03									
6.13		8.32	12.58	7.09		3.50	9.22									
6.43	4.16	9.09	1.16	6.38	11.11	3.35	8.58									
7.16	4.35	9.40	1.35	5.58		3.15	8.27									
8. . .	5.07	10.25	2.09	5.08	10.26	2.45	7.48									
8.55	5.14		2.19	9.27	10.14	2.18	5. . .									
4.40	5.56		3.01	8.47	9.36	1.42	4.24									
5.10	6.26		3.31	8.20	5.40	1.12	3.32									
11.55	11.10		9.10	3.05	5.11	9.15	7.50									

Notă: Orele însemnate în stânga stațiilor sînt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încadrați cu linii mai negre însemneză orele de noapte.